

## El llegat de mossèn Pere Valls

**JOAN SALA**

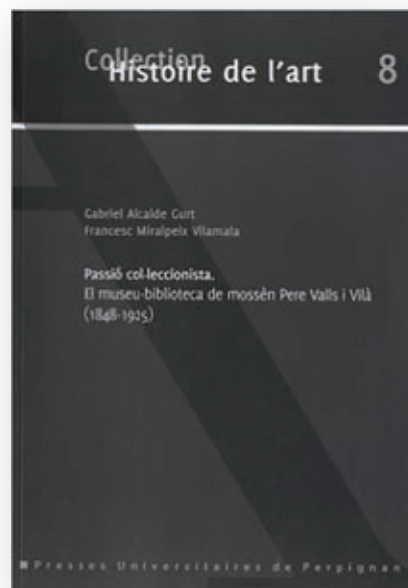
Entorn de 1904 aquest clergue va instal·lar a la seva casa d'Olot un museu que «omple les habitacions dels dos pisos», segons la premsa gironina de l'època. Tot i que vivia habitualment a Barcelona freqüentava la seva població, on va reunir la seva important col·lecció. Durant tota la vida va anar recollint un variat conjunt d'objectes, ja que a més de pintures, gravats i estampes —la seva autèntica passió— tenia relleus, escultures, mobles, naips, ceràmica, vidre, ventalls, ferros, numismàtica, medalles i joies, entre una multitud d'altres objectes. És a dir, va reunir un típic gabinet decimonònic eclèctic i heterogeni. Tenia igualment una gran biblioteca, sembla que per sobre dels dos mil vo-

**Durant tota la vida va reunir un típic gabinet decimonònic eclèctic i heterogeni**



lums, amb temes d'història, ciència, literatura, arts i sobretot religió. Però fins ara es coneixia molt poca cosa de la personalitat d'aquest capellà, que els autors d'aquest llibre han resseguit amb una precisió extraordinària i alhora molt complicada, en vista de les poques fonts documentals de què disposaven. El seu tarannà díscol, juntament amb una carrera eclesiàstica poc normal, havien ajudat a deixar-lo mig en l'oblit. Fou ordenat el 1878 però només va exercir de capellà parroquial dos anys, en al·legar uns problemes de salut que no s'han acabat de documentar. Demana ser traslladat a Barcelona, on fa de capellà i de majordom-administrador de gent adinerada, com el marquès de Galtero, la comtessa de Samitier i Magdalena de Grau, persones amb les quals va iniciar el seu l'interès pel col·leccionisme.

S'estudien els diversos testaments que va fer, concretament cinc, i la donació de la seva biblioteca a l'església de Sant Esteve d'Olot i al Seminari de Girona, on també deixà l'extensa col·lecció que de fet va constituir el nucli essencial del Museu Diocesà. Els autors documenten el col·leccionisme eclesiàstic decimonònic al nostre país i finalitzen amb una aproximació als continguts de la col·lecció Valls, feina complexa, at-



**ALCALDE GURT, Gabriel; MIRALPEIX VILAMALA, Francesc**  
**Passió col·leccionista. El museu-biblioteca de mossèn Pere Valls i Vilà (1848-1925)**

Presses Universitaires de Perpignan, 2015

sa la manca d'un inventari. Els objectes provenien en part dels seus protectors i també per la compra d'un capellà que va assolir una bona posició econòmica i que se sabé moure en els ambients socials del seu temps. El llibre respon molts dels interrogants que hi havia fins ara i, com comenten els autors, és un primer intent de donar a conèixer la formació dels museus de Catalunya.

## Els somnis de Claudina

**BERTRANA, Prudenci**  
**Tieta Claudina**

Edicions de la ela geminada  
Girona, 2015  
234 p

**MARTÍ CORTADELLAS**

Claudina és una jove treballadora i delicada, que mira amb una placidesa acaronadora. En les primeres pàgines, Prudenci Bertrana no amaga l'admiració que sent pel personatge i no es cansa de lloar-lo. «Hauríeu sen-

# Nedador, soldat, metge i esquerranot

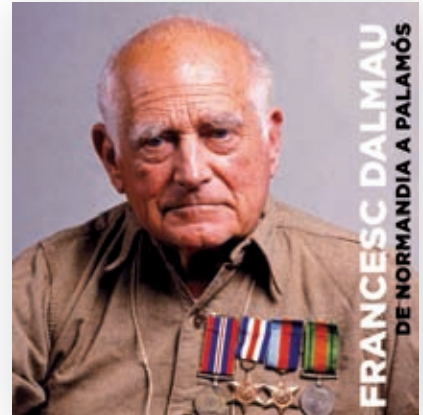
**JORDI HOMS**

Francesc Dalmau Norat (1915-2003) va ser un dels grans. La biografia que n'ha escrit Francesc Marco Palau, amb un estil àgil, ben documentat, destre maneig de les fonts i una prosa vibrant, ens pinta un personatge que, davant la destrossa general del país, que es va endur pel davant vides, hisendes, identitat i banderes, va saber entomar i, sense cedir ni un gram de dignitat ni tampoc vantar-se'n gaire, va restar incòlume i va acabar guanyant la partida. Per a un país on l'ocupació secular espanyola ha acabat produint dos tipus humans característics, l'aprofitat i el cínic, presentar aital fulla de serveis no és pas poca cosa.

La figura de Francesc Dalmau no s'entén sense la del seu pare, Laureà. Metge i polític, marca un fortíssim ascendent vital sobre el seu fill, que sembla talment disposat a perseverar més enllà de tota esperança per tal de no ensulsiar les aspiracions que la generació del pare havia posat en el futur. Arrossegat pel vent de la història, Francesc fa la guerra, s'exilia a França, i és empresonat al penal d'Algesires a la tornada, on pressent que no li esperes de bo. Llavors, el soldat català perdedor de la República decideix canviar per fina força el seu destí i protagonitza

zar una fuga en solitari de pel·lícula, llençant-se a mar i arribant a Gibraltar nedant. Enrolat a l'exèrcit britànic, participa en el desembarcament de Normandia i, aquest cop sí, guanya la guerra. El redreç personal de Dalmau va ser guanyar la guerra amb els aliats, i és des d'aquesta perspectiva que va enfocar el trajecte de la resta de la seva vida: acabar medicina, retrobar-se amb el pare al Rosselló, tornar a Catalunya i formar una família. Dalmau es va sobreposar a la derrota del país amb la seva incontestable victòria personal.

Al lector actual, la prosa eficaç del biògraf Marco —que es limita a narrar els fets, sense excursos ideològics més enllà de la simpatia pel personatge— és inevitable que li provoqui un sentiment de cosa ja vista, d'actualitat revisitada: davant el sempitern embat espanyol, l'encomiable resiliència catalana. Dalmau, sota la seva aparença bonhomiosa, era un home de ferro colat: «Tenim al davant un país que ens té ocupats», «el pacte UCD-PSOE de concertació autonòmica és un acord clarament anticatalà, encara que ho maneguïn a la seva manera per fer-nos veure garses per perdius», va dir, sobre l'encaix amb Espanya, i «el partit reformista farà el paper de qui vol ser



MARCO PALAU, Francesc  
**Francesc Dalmau.**  
**De Normandia a Palamós**

Fundació Josep Irla  
i Ajuntament de Palamós, 2015  
239 p.

redemptor en una casa de mala nota», sobre l'Operació Roca. En aquest sentit, la generació dels vells republicans catalans que tornaven de l'exili com Dalmau no van trobar el seu espai en la nova Catalunya autonòmica més enllà de l'irredentisme. Deien coses que semblaven velles, en un país desmemoriat que es pensava que ho començava tot de cap i de nou. Ara ens adonem que tenien raó i que sabien, de llarg, de què parlaven. Dalmau, un cop més, va saber surar i tornar a guanyar, esdevenint diputat i més tard alcalde, tancant el cercle històric —tant personal com col·lectiu— iniciat pel seu pare, i donant una lliçó impagable d'humanitat, de política i de país.

tit, a prop d'ella, el desig de besar-li les mans». Potser és per això que, el 1929, va decidir rescatar aquesta obra de l'oblit i va abillar-la amb una nova forma. El text primitiu, *Ernestina*, havia estat escrit en castellà el 1910. Més tard, Bertrana n'havia fet una adaptació teatral. I cap de les dues obres no havia tingut gaire bona acollida. *Tieta Claudina*, d'altra banda, també va passar desapercibuda i des de la seva publicació només s'havia reeditat una sola vegada.

Tanmateix, l'obstinació de Bertrana per pintar Claudina amb els colors que mereixia demostra que el personatge va perviure durant molts anys en el pensament de l'autor. En el seu taller, somiava la pell blanca de la jove modista, en sentia el perfum de les mans enfebrades i n'enyorava la profunditat de la seva ànima bondadosa. I va lluitar, potser amb la mateixa sensació d'ofec que el personatge, contra un ambient que no el comprenia. Perquè les pàgines de *Tieta Claudina* no

són sinó la història del combat que la protagonista du a terme per mantenir vives les seves il·lusions. Els somnis ardents sota la mirada d'una germana freda i buida i d'una mare que pel seu desig d'opulència no dubta a aixafar la seva filla més frangible. Però aquesta falta d'eurítmia amb l'entorn és precisament allò que fa que Claudina embelleixi. Perquè la seva dissort n'accentua la delicadesa. I potser això va ser també el que tant va captivar Bertrana.